

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei **Acte ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale** **al Republicii Moldova**

471

R A P O R T

**referitor la implementarea Programului privind
repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile
publice naționale pe anul 2022**

1. Generalități

În scopul asigurării finanțării activităților de administrare, întreținere și reparație a drumurilor publice naționale și locale de interes raional (municipal) din Republica Moldova, prin Legea nr.720/1996 a fost constituit Fondul rutier.

O modificare esențială a Legii Fondului rutier efectuată prin Legea nr.172/2018 cu un impact direct asupra surselor de acumulare și a volumului anual al fondului rutier a fost înlocuirea prevederii:

„(1) *Sursele de constituire a fondului sunt:*

a) nu mai puțin de 50% în anul 2010, 65% în anul 2011, 80% în anul 2012 și în anii următori din volumul total al accizelor la produsele petroliere supuse accizelor;”

cu textul:

„(1) *Sursele de constituire a fondului sunt:*

a) defalcări anuale din volumul accizelor la produsele petroliere supuse accizelor, cu excepția gazului lichefiat, în cuantumul stabilit în legea bugetului de stat pe anul respectiv;”.

Astfel a fost exclusă posibilitatea realizării în termen și în volum preconizat a obiectivelor Strategiei de transport și logistică pe anii 2013-2022, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 827 din 28.10.2013, precum:

Obiectiv general:

Asigurarea infrastructurii rutiere adecvate și a prestării unor servicii de transport rutier de calitate și în deplină siguranță.

Obiective specifice:

- reducerea continuă a costurilor totale de transport rutier;
- asigurarea reabilitării, modernizării, reparației și întreținerii corespunzătoare:
  - ... asigurarea reparației și întreținerii corespunzătoare a drumurilor până în 2022;
  - ... continuarea implementării Planului de acțiuni pentru reforma sistemului de întreținere a drumurilor publice;
  - ... asigurarea pe parcursul întregului an a accesului la rețeaua de drumuri naționale pe drumurile locale/rurale din toate localitățile țării;
  - ... reducerea numărului de accidente rutiere cu 50% până în 2020;
  - ... asigurarea cadrului legal și instituțional pentru planificarea, exploatarea și întreținerea rețelei rutiere;
  - ... integrarea rețelei rutiere a Republicii Moldova în rețeaua europeană;
  - ... asigurarea transportării mărfurilor și pasagerilor în condiții de siguranță.

Realizarea acțiunilor statuate în Strategie sunt extrem de necesare în condițiile actuale de stare tehnică a rețelei drumurilor publice.

2. Cadrul legal și instituțional de gestionare a rețelei drumurilor publice

În conformitate cu prevederile art. 2 a Legii drumurilor nr. 509/1995 (cu modificările și completările ulterioare) drumurile naționale sunt proprietate publică a statului, iar drumurile locale de interes raional (municipal) sunt proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea.

Începând cu aprilie 2002 până la 1 ianuarie 2017, drumurile publice (naționale și locale) din Republica Moldova, au fost gestionate de Întreprinderea de Stat “Administrația de Stat a Drumurilor”. După transmiterea drumurilor publice locale de interes raional (municipal) în administrarea organelor publice locale de nivelul II, Î. S. “Administrația de Stat a Drumurilor” gestionează numai drumurile publice naționale în conformitate cu prevederile legii menționate.

Patrimoniul întreprinderii aparține în totalitate statului.

Î. S. “Administrația de Stat a Drumurilor” acționează în limitele stabilite de legislația în vigoare.

Conform Statutului, Î. S. “Administrația de Stat a Drumurilor” exercită următoarele funcții:

- de deținere a titlului de posesie și de beneficiar în construcție și reconstrucție, reparație și întreținere a drumurilor și obiectelor gospodăriei drumurilor, de distribuitor al tuturor mijloacelor alocate în aceste scopuri din Bugetul de stat, Fondul rutier și investiții străine;
- de asigurare a utilizării eficiente și eficace a resurselor financiare și materiale, alocate pentru dezvoltarea și întreținerea gospodăriei rutiere;
- de gestionare și asigurare a menținerii viabilității drumurilor publice naționale.

Suplimentar, în rezultatul negocierilor, efectuate în perioada anilor 2006 - 2007, între Guvernul Republicii Moldova și Banca Mondială, în cadrul Proiectului de susținere a Programului Guvernului Republicii Moldova în sectorul drumurilor, s-a convenit ca Î. S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, să îndeplinească funcțiile unității de implementare a proiectelor finanțate în baza creditelor și asistenței tehnice externe.

Activitatea de realizare a funcțiilor de beneficiar, precum și de gestionare a drumurilor publice naționale a fost finanțată conform „Normativului privind volumul necesar de manoperă și cheltuieli financiare pentru gestionarea drumurilor publice și îndeplinirea funcțiilor de beneficiar de către Î. S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, aprobat prin Ordinul ministrului transporturilor și infrastructurii drumurilor nr. 40/2016.

3. Rețeaua drumurilor publice

Listele drumurilor publice au fost aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1468/2016 cu privire la aprobarea listelor drumurilor publice naționale și locale din Republica Moldova.

În cadrul investigării rețelei drumurilor publice a fost precizată lungimea precum și clasificarea funcțională a acestora. Astfel, la situația din 31.12.2022

lungimea totală a drumurilor publice din Republica Moldova constituie **10708** km, din care în administrarea:

- Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (gestionar Î.S. "Administrația de Stat a Drumurilor") - **5951** km de drumuri publice naționale;
- organelor publice locale de nivelul II - **3687** km de drumuri publice locale de interes raional (municipal);
- organelor publice a unităților administrativ-teritoriale din stînga Nistrului – **1070** km.

Î.S. "Administrația de Stat a Drumurilor" gestionează 5951 km, inclusiv: 631 km de drumuri expres, 1996 km de drumuri republicane și 3324 km de drumuri regionale.

Structura rețelei drumurilor publice naționale pe tipuri de îmbrăcăminte este prezentată în tabelul 1 și figura 1.

Tabelul 1 - Structura rețelei drumurilor publice naționale

Tipul îmbrăcămintei	Total		Inclusiv:					
			expres		republicane		regionale	
	km	%	km	%	km	%	km	%
Total	5951	100	631	100	1996	100	3324	100
din beton de ciment	273	5	222	35	29	1	22	1
din beton asfaltic	4478	75	409	65	1928	97	2141	64
din pietriș	1155	19	-	-	39	2	1116	34
din pământ	45	1	-	-	-	-	45	1

În anul 2022 lungimea drumurilor publice naționale cu îmbrăcăminte din beton asfaltic s-a majorat cu **48** km, comparativ cu anul 2021, ca rezultat executării lucrărilor de construcție nouă pe următoarele drumuri:

- M3 Chișinău - Comrat - Giurgiulești - frontiera cu România, sector Porumbrei-Cimișlia, cu lungimea de 19,0 km.
- M3 Chișinău - Comrat - Giurgiulești - frontiera cu România, sector ocolirea mun. Comrat, cu lungimea de 8,1 km.

Totodată, în baza Hotărârii Guvernului nr. 468 din 06.07.2022, la balanța Î.S. "Administrația de Stat a Drumurilor" a fost primit, de la Consiliul Raional Ștefan Vodă, drumul G116 R30 – Alava – Volintiri – frontiera cu Ucraina cu lungimea de 20,9 km.

Numărul total al lucrărilor de artă (poduri de șosea, pasaje, etc.) amplasate pe drumurile publice naționale constituie 879 buc. cu lungimea totală de 21991 m, inclusiv poduri cu lungimea de peste 10 m - 541 buc., cu lungimea totală de 19922 m.

Numărul total al podețelor constituie 4665 buc. cu lungimea totală de 64923 m.

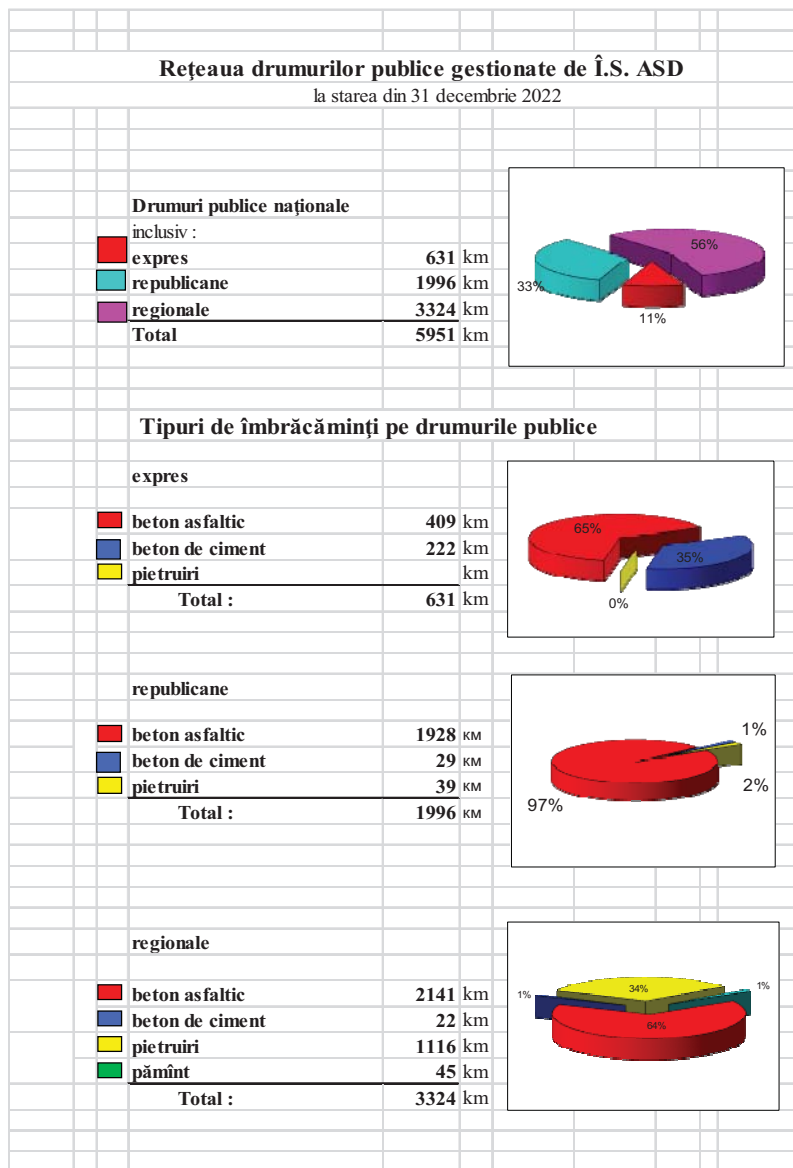

Figura 1 – Lungimile componentelor rețelei de drumuri publice naționale

4. Sursele de constituire a fondului rutier în anul 2022

În conformitate cu prevederile Legii fondului rutier nr. 720/1996 (cu modificările și completările ulterioare) sursele de constituire a fondului sunt:

a) defalcări anuale din volumul accizelor la produsele petroliere supuse accizelor, cu excepția gazului lichefiat, în cuantumul stabilit în legea bugetului de stat pe anul respectiv;

b) taxele rutiere percepute conform legislației fiscale, cu excepția taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova;

c) taxele pentru eliberarea autorizațiilor pentru transporturi auto internaționale de mărfuri și ocazionale de călători;

d) amenzile aplicate pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor, construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor;

f) taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanți pentru unitățile de transport auto.

Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2022 nr. 205/2021 (MO, 2021, nr. 315-324, art. 478) inițial au fost aprobate defalcări în fondul rutier în volum de **2 032 000,0** mii lei, inclusiv **1 485 348,4** mii lei pentru drumuri publice naționale și **546 651,6** mii lei pentru drumuri publice locale de interes raional. Conform prevederilor art.2, alin.(1), lit. a) din Legea fondului rutier nr.720/1996 pentru defalcările din volumul total al accizelor la produsele petroliere, cu excepția gazului lichefiat, a fost stabilit plafonul de 58,0%.

Prin Legea 260/2022 privind modificarea legii bugetului de stat pentru anul 2022 nr. 205/2021 (MO, 2022, nr. 284-290, art. 581) au fost majorate defalcări în fondul rutier până la **2 357 551,5** mii lei, prin majorarea alocațiilor pentru drumuri publice naționale până la **1 810 899,9** mii lei și, respectiv, cota accizelor până la 67,85 %.

Volumul real al acumulărilor în fondul rutier a constituit **2 285 635,3** mii lei.

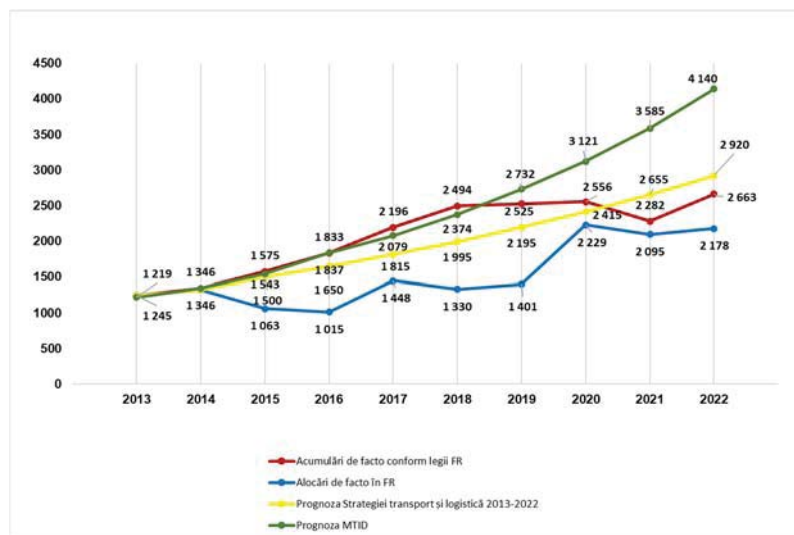
Transferurile în fondul rutier pe fiecare sursă de constituire sunt prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2 – Defalcări în fondul rutier

Denumirea surselor	Cod Eco	Executat la 31.12.2022, mii lei
1	2	3
Total fondul rutier		2.285.635,3
Taxe rutiere total:		178.504,5
Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în RM ale căror masa totală, sarcina masică pe osie sau a căror gabarite depășesc limitele admise	114632	6547,3
Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele înmatriculate în RM ale căror masa totală, sarcina masică pe osie sau a căror gabarite depășesc limitele admise	114634	2.898,9
Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și	114635	597,9

1	2	3
montaj		
Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare	114636	637,0
Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere	114637	2.730,3
Vinieta pentru autovehiculele clasificate la poziția tarifară 8703 și remorcile atașate la acestea	114638	118.681,0
Taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanți pentru unitățile de transport auto	114524	7.597,3
Taxa pentru eliberarea autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale	114525	31.892,8
Amenzi aplicate de către agenți constatați din cadrul Autorității Administrative "Agenția Națională Transport Auto"	143114	6.921,5
Defalcări din accize la produse petroliere (67,85%)		2.107.131,2

Evoluția acumulărilor și alocațiilor este prezentată în figura 2.

Note:

1. În prognoză s-a luat varianta cu alocarea a 80% de la accize la benzină și motorină
2. Pentru asigurarea comparabilității valorilor „Acumulări de facto conform legii FR” anilor precedenți, valoarea anului 2022 cuprinde și 50% din Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova

Figura 2 - Graficul comparativ al acumulărilor și alocațiilor din fondul rutier cu prognozele acumulărilor din Strategia transport și logistică pe anii 2013-2022, mil. MDL

Analiza acumulărilor pe perioada anilor 2013-2022 denotă faptul că în anii 2015-2018 alocațiile din fondul rutier din cauza derogării de la prevederile Legii fondului rutier 720/1996 prin micșorarea defalcărilor din accize la produse petroliere (de la 80% până la: în anul 2015 – 44,29 %; în anul 2016 – 31,39 %; în anul 2017 – 44,14 %; în anul 2018 – 34,29 %) au fost diminuate cu 3 152 mil. lei. Ulterior prin Legea nr. 172/2018 a fost modificată Legea fondului rutier prin care s-a scos obligativitatea de alocare a 80 % din accize la produse petroliere. Prin urmare în anul 2019 defalcările din accize la produse petroliere legal au fost stabilite în volum de 34,84 %. În anul 2020 defalcările au constituit 66,76 %, în anul 2021 – 54,5 %, iar în anul 2022 – 67,85 %. În total în perioada anilor 2015 – 2022 volumul fondului rutier planificat la nivel strategic de **19 712, 0** mil. lei, a fost diminuat cu suma de **5 654,2** mil. lei, inclusiv: în anul 2015 – 504 mil. lei; în anul 2016 – 837 mil. lei; în anul 2017 – 749 mil. lei; în anul 2018 – 1062 mil. lei, 2019 – 1063 mil. lei, 2020 – 326,5 mil. lei, 2021 – 735,4 mil. lei, 2022 – 377,3 mil. lei.

Diminuarea alocațiilor a cauzat imposibilitatea executării în volumul necesar a lucrărilor de întreținere de rutină și periodică pe toată rețeaua de drumuri publice, fiind micșorat esențial și volumul lucrărilor de reparație capitală a drumurilor naționale și locale.

5. Informația generală privind valorificarea mijloacelor financiare alocate din Fondul Rutier pentru reparația și întreținerea drumurilor publice naționale.

În conformitate cu prevederile Legii fondului rutier nr. 720/1996 prin Hotărârea Guvernului nr. 41/2022 a fost aprobat Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2022.

Datele generale privind valorificarea mijloacelor financiare destinate reparației și întreținerii drumurilor publice naționale în anul 2022, alocate din fondul rutier, sunt prezentate în tabelele 3 și 4.

Tabelul 3 - Valorificarea mijloacelor financiare

Nr. d/o	Denumirea lucrărilor	Aprobat inițial prin HG nr. 41 din 26.01.2022 (mii lei)	Modificat conform HG nr. 669 din 29.09.2022 (mii lei)	Modificat conform HG nr. 950 din 28.12.2022 (mii lei)	Valorificat	
					mii lei	%
1	2	3	4	5	6	7
1	Lucrări de întreținere și reparație a drumurilor publice - total:	1 485 348,4	1 810 899,9	1 810 899,9	1 631 371,8	90
1	Întreținerea drumurilor publice	696 475,4	932 004,9	987 548,9	987 548,9	100
2	Reconstrucția, reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor ingineresti	538 173	613 452	613 452	440 392,1	72
3	Executarea lucrărilor de proiectare, evaluare a drumurilor și procurare a terenurilor	60 000	68 443	66 650	66 650	100

1	2	3	4	5	6	7
4	Cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor pe anul 2022	183 000	183 000	130 000	123 513,3	95
5	Procurarea utilajului și echipamentului pentru dotarea laboratorului de încercări a Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” și de măsurare a traficului pe drumurile naționale	7 700	14 000	13 249	13 267,5	101

Valorificarea mijloacelor financiare ale fondului rutier pe articole de cheltuieli este prezentată în tabelul 4.

Tabelul 4 - Valorificarea mijloacelor financiare ale fondului rutier pe articole de cheltuieli

Articolul de cheltuieli	Volumul mijloacelor financiare repartizate conform HG nr. 950 / 2022, mii lei	Valorificat, mii lei			
		Total	inclusiv drumuri:		
			Expres (M)	Republicane (R)	Regionale (G)
1	2	3	4	5	6
Total:	1 810 899,9	1 631 371,8	340 134,1	581 519,5	709 718,2
1. Întreținerea drumurilor - total	987 548,9	987 548,9	229 175,9	408 876,9	349 496,1
inclusiv:					
1.1. întreținerea de rutină a drumurilor (plombarea gropilor, profilarea părții carosabile cu adaos de material, întreținerea terasamentului și a sistemelor de evacuare a apelor, întreținerea lucrărilor de artă, lucrări neprevăzute: în caz de inundații, alunecări de teren, inclusiv contracte bazate pe performanță etc.)	494 413,9	493 760,9	54198,4	180814	258748,5
1.2. întreținerea periodică – drumuri pietruite și drumuri asfaltate (straturi de egalizare, straturi de uzură, tratamente bituminoase, straturi bituminoase subțiri executate la rece de tip „slurry seal” etc.)	149 137,0	149 095,6	9870,7	86460,6	52764,3
1.3. lucrări pentru asigurarea securității circulației rutiere (marcaj rutier, parapet metalic, înlocuirea și reparația indicatoarelor rutiere etc.)	89 624	93 378,3	30827,5	48343,2	14207,6
1.4. lucrări de întreținere, reparații curente la lucrările de artă (poduri, podețe, etc.)	33 940	33 940	25 998,8	4 243	3 698,2
1.5. întreținerea drumurilor pe timp de iarnă (deszăpezirea, combaterea poleiului, inclusiv contracte bazate pe performanță)	70 000	67 315,4	13 653,6	36 075,9	17585,9
1.6. crearea de spații verzi în zonele de protecție a drumurilor (plantarea arborilor și arbuștilor și întreținerea lor)	400	38,4	0	38,4	0
1.7. elaborarea documentelor normative, implementarea tehnologiilor moderne și efectuarea controlului calității	2 100	2 086,3	2 086,3	-	-
1.8. administrarea drumurilor (inclusiv cheltuieli de arbitraj și judecată)	147 934	147 934	92 540,6	52 901,8	2 491,6

1	2	3	4	5	6
2. Reconstrucția, reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor ingineresti (conform anexei nr.1 la Program)	613 452	440 392,1	80 455,3	127985,3	231951,5
3. Executarea lucrărilor de proiectare, evaluare a drumurilor și procurare a terenurilor	66 650	66 650	24 064,3	37 828,4	4 757,3
4. Cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor (conform anexei nr.1.2 la Program)	130 000	123 513,3	0	0	123513,3
5. Procurarea utilajului și echipamentului pentru dotarea laboratorului de încercări a Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” și de măsurare a traficului pe drumurile naționale	13 249	13 267,5	6 438,6	6828,9	-
inclusiv:					
5.1.pentru dotarea laboratorului de încercări a Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	2 067	2 086	2 086	-	-
5.2.măsurarea traficului pe drumurile naționale	1 800	1800	600	1200	-
5.3.extinderea sistemului de prognoze și control al condițiilor de circulație prin multiplicarea utilajelor meteorologice	9 382	9381,5	3752,6	5628,9	-

6. Implementarea Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumuri publice naționale pe anul 2022

6.1 Activitățile de implementare

Activitățile de implementare a Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumuri publice naționale pe anul 2022 pot fi divizate în:

- gestionarea drumurilor publice naționale;
- realizarea funcțiilor de beneficiar la întreținerea și reparația drumurilor publice naționale.

6.1.1 Gestionarea drumurilor publice naționale

Gestionarea drumurilor publice naționale este destinată să:

- garanteze o păstrare corespunzătoare și la un cost rezonabil a rețelei de drumuri publice naționale;
- garanteze o durabilitate corespunzătoare a rețelei de drumuri publice naționale în prezent și pe o perspectivă de lungă durată;
- să tindă spre o optimizare a raportului cost/beneficiu în sistemul de transport rutier.

La capitolul „administrarea drumurilor (inclusiv cheltuieli de arbitraj și judecată)” se atribuie cheltuielile:

- de gestionare a drumurilor publice naționale (colectarea și procesarea datelor rutiere pentru stabilirea unui sistem de management a infrastructurii rutiere; investigarea continuă a rețelei drumurilor publice naționale cu stabilirea volumului necesar și tipului lucrărilor de întreținere și reparație);
- cheltuieli de arbitraj și judecată etc.;

Totodată, la gestionarea drumurilor se referă și „elaborarea documentelor normative, implementarea tehnologiilor moderne și efectuarea controlului calității”.

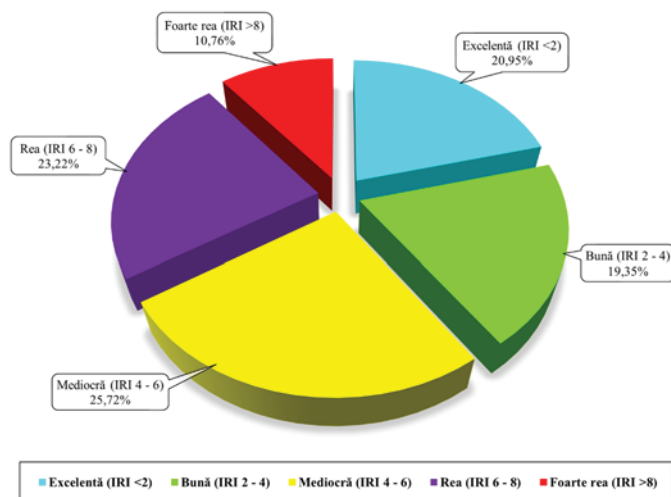
Volumul total al cheltuielilor pentru administrarea drumurilor (inclusiv cheltuieli de arbitraj și judecată), elaborarea documentelor normative, implementarea tehnologiilor moderne și efectuarea controlului calității, în anul 2022 a constituit **147 934** mii lei.

În cadrul gestionării drumurilor publice naționale pe parcursul anului 2022:

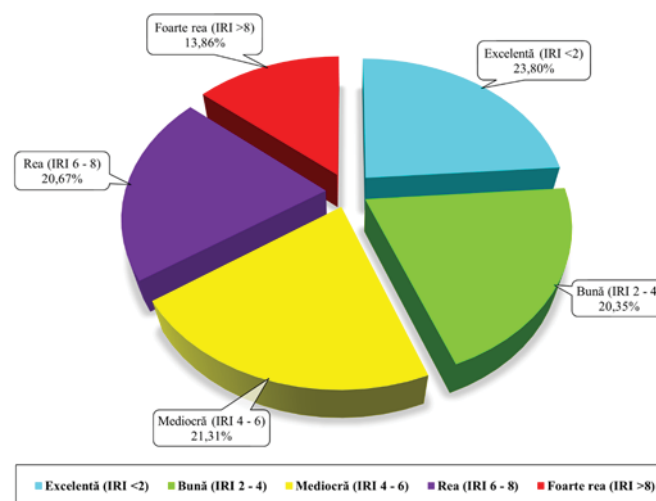
a) au continuat lucrările de formare a bazei de date rutiere și de evaluare a stării tehnice a părții carosabile a drumurilor publice naționale.

O caracteristică funcțională a drumurilor este planeitatea suprafeței de rulare exprimată prin indicele internațional IRI, m/km. Planeitatea suprafeței de rulare influențează direct majorarea sau reducerea costurilor operaționale de transportare a mărfurilor și pasagerilor, precum și confortul circulației rutiere. Totodată, în condițiile actuale de degradare structurală avansată inclusiv a infrastructurii drumurilor (mai mult de 70% din lungimea drumurilor au o durată de exploatare depășită) acest indice nu reflectă în totalitate starea tehnică a drumurilor și infrastructurii acestora. Totodată, fiind unul reprezentativ, acesta este utilizat pentru compararea anuală a stării drumurilor.

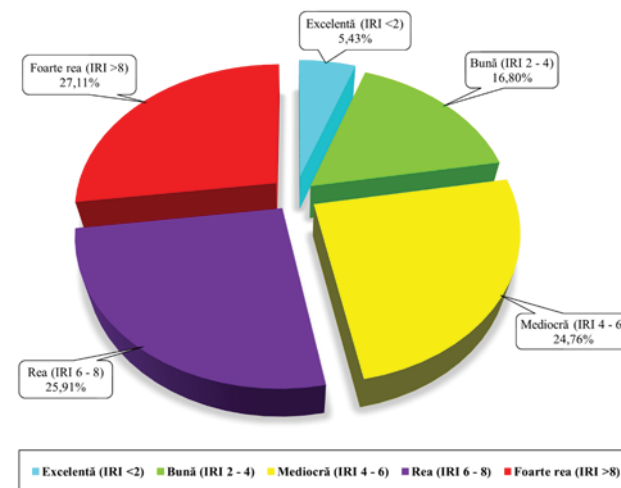
Rezultatele măsurărilor instrumentale ale indicelui internațional al planeității IRI, pentru drumurile publice naționale, efectuate în anul 2022, este prezentată în figurile 3-5. O comparație reprezentativă a stării tehnice a rețelei drumurilor, poate fi efectuată conform datelor colectate începând cu anul 2017 după reconfigurarea rețelei drumurilor publice (Hotărârea Guvernului nr.1468/2016 cu privire la aprobarea listelor drumurilor publice naționale și locale din Republica Moldova.).

Figura 3 - Starea drumurilor (M) expres în anul 2022

Figura 4 - Starea drumurilor (R) republicane în anul 2022

Figura 5 - Starea drumurilor (G) regionale în anul 2022

Compararea stării drumurilor publice naționale în dinamică este prezentată în figura 6.

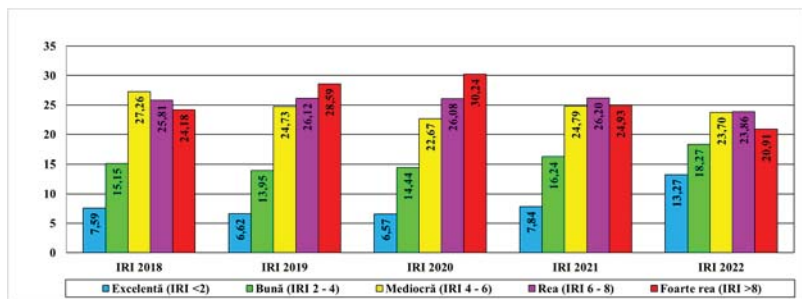

Figura 6 - Evoluția stării drumurilor publice naționale

Creșterea cantitativă aparentă a drumurilor în stare excelentă și bună a îmbrăcămînții rutiere este datorată faptului că în anul 2021 au fost finalizate lucrări de reabilitare a circa 210 km de drumuri publice naționale, finanțate din surse externe și bugetare. Totodată, starea drumurilor publice regionale a evoluat nesemnificativ. O evaluare mai reprezentativă a stării drumurilor publice naționale, este prezentată în Figura 7 prin repartizarea întregii rețele de drumuri publice naționale pe indici de calitate în anii 2021 și 2022.

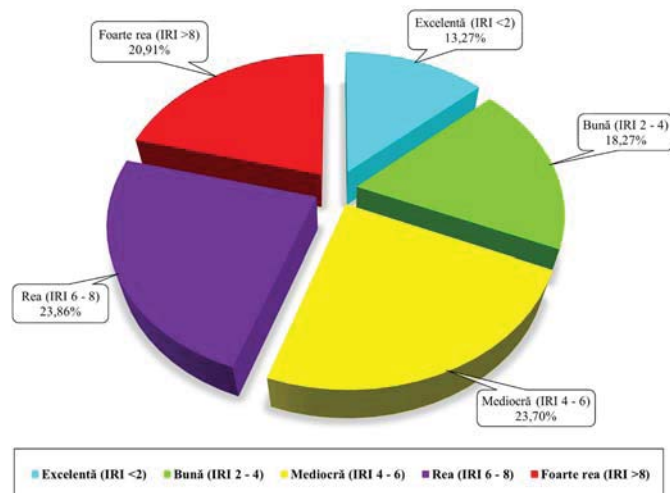
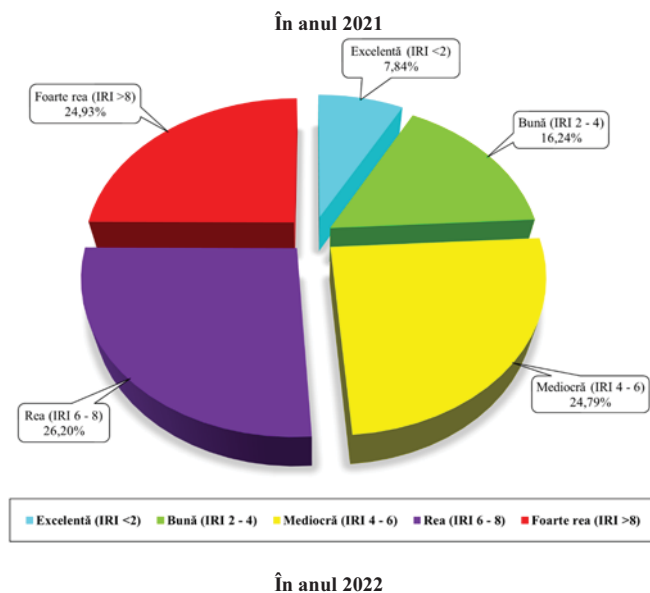

Figura 7 - Starea drumurilor naționale (M, R, G) în anii 2021 și 2022

b) Cu finanțare din fondul rutier în anul 2022 a fost continuată activitatea de elaborare a documentelor normative:

- Ghidul privind efectuarea înregistrării circulației rutiere pe drumurile publice;
- Ghidul privind condițiile de iluminat la drumurile naționale și autostrăzi;
- Normativ privind reciclarea mixturilor asfaltice la cald în stații fixe;
- Normativ privind execuția straturilor bituminoase foarte subțiri la rece;
- Normativ pentru execuția tratamentelor bituminoase duble inverse pe îmbrăcămînți din beton de ciment;
- Instrucție privind plantațiile rutiere;
- Îndrumar de întocmire a documentațiilor geotehnice pentru drumuri naționale, drumuri expres și autostrăzi;
- Normativ pentru determinarea capacității de circulație a drumurilor publice;
- Normativ pentru dimensionarea ranforsărilor din beton de ciment ale sistemelor rutiere rigide, suple și semirigide;
- Normativ pentru execuția tratamentelor bituminoase simple rugoase cu tehnică cu distribuție sincronă a bitumului și pietrei sparte;
- Recomandări pentru proiectarea arhitecturală și peisagistică a drumurilor;
- Reglementări privind protecția mediului în activitatea de proiectare, construcție, modernizare, reabilitare și întreținere a drumurilor;
- Ghidul privind întreținerea structurilor rutiere.

Concomitent în anul 2022, a fost desfășurată licitația publică privind procurarea serviciilor de elaborare a următoarelor documente normative în construcții:

- Modificare NCM D.02.01 Proiectarea drumurilor publice;

- Adaptare Metodologie privind efectuarea recepției lucrărilor de întreținere și reparare curentă drumuri, poduri;
- Elaborare Instrucțiuni privind evidența tehnică a drumurilor;
- Elaborare Instrucțiuni privind evaluarea costurilor drumurilor publice și capitalizarea cheltuielilor de reparație și întreținere a drumurilor;
- Adaptare Normativ privind fundații din piatră spartă și/sau amestec optimal și straturi rutiere din agregate naturale stabilizate cu ciment sau lianți hidraulici rutieri;
- Adaptare Normativ privind organizarea lucrărilor de drumuri;
- Adoptare Normativ privind proiectarea podurilor și podețelor;
- Adaptare Instrucțiuni tehnice pentru marcaje rutiere;
- Revizuirea CP D.02.12:2014 „Recomandări metodice pentru reabilitarea îmbrăcăminților rutiere și fundațiilor prin metode de reciclare la rece”.

Valoarea totală a serviciilor valorificate constituie 2100 mii lei

c) pentru asigurarea calității materialelor de construcție utilizate la executarea lucrărilor de întreținere și reparație a drumurilor, laboratorul de încercări al Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, acreditat în Sistemul Național de Acreditare al Republicii Moldova, a executat 1352 de încercări cu eliberare a 267 de rapoarte.

6.1.2 Realizarea funcțiilor de beneficiar la întreținerea și reparația drumurilor

Realizarea funcțiilor de beneficiar la întreținerea și reparația drumurilor publice naționale are menirea de a asigura un nivel optim de întreținere a rețelei de drumuri publice naționale, corespunzător volumului mijloacelor financiare alocate.

Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, fiindu-i atribuită funcția de beneficiar asigură o repartizare justificată a volumului de mijloace financiare disponibile pe obiective și tipuri de lucrări pentru a obține o eficiență maximă a investițiilor.

Pe parcursul anului 2022, Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” a realizat funcțiile de beneficiar la întreținerea și reparația drumurilor publice naționale pentru următoarele cheltuieli atribuite, conform Programului:

a) întreținerea drumurilor, inclusiv:

- întreținerea curentă a drumurilor;
- întreținerea periodică și reparații curente;
- întreținerea drumurilor pe timp de iarnă;
- asigurarea securității circulației rutiere;
- crearea de spații verzi în zonele de protecție a drumurilor;

b) reconstrucția și reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor ingineresti;

c) executarea lucrărilor de proiectare, evaluare a drumurilor și procurare a terenurilor.

Funcția de beneficiar la întreținerea drumurilor publice naționale în anul 2022, a fost realizată pentru un volum total de **987 548,9** mii lei, la reconstrucția și reparația drumurilor – **440 392,1** mii lei, la lucrări de proiectare, evaluarea drumurilor și procurarea terenurilor – **66 650,0** mii lei.

a) Întreținerea drumurilor publice naționale

La planificarea și realizarea lucrărilor de întreținere și reparații ale drumurilor, s-a ținut cont de următoarele principii de baza:

... întreținerea curentă a drumurilor reabilite, modernizate și noi construite să fie obligatoriu de tipul întreținerii preventive, pentru a se evita scăderea în timp a nivelurilor de serviciu deja obținut pe aceste drumuri;

... pe rețeaua de drumuri naționale, în limita surselor financiare alocate, să se aplice pe cât posibil întreținerea preventivă și numai în cazuri de minimă posibilitate a asigurării cu fonduri financiare să se utilizeze o strategie de tip întreținere periodică și curentă de tip curativ.

Executarea nemijlocită a lucrărilor de întreținere de rutină a drumurilor publice naționale în anul 2022 s-a efectuat de către 12 întreprinderi specializate S.A. „Drumuri” în baza contractelor încheiate cu Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”. Lucrările de întreținerea periodică au fost executate de către agenți economici contractați prin prisma sistemului național de achiziții publice.

Costul total al lucrărilor de întreținere a rețelei de drumuri naționale valorificate în anul de raportare a constituit **987 548,9** mii lei.

În cadrul întreținerii curente și periodice finanțate din fondul rutier, au fost efectuate următoarele tipuri și volume de lucrări, prezentate în tabele 5 și 6.

Tabelul 5 - Tipuri de lucrări din cadrul întreținerii curente și periodice

Articolul de cheltuieli	Volumul de mijloace financiare planificat, conform HG nr. 950 / 2022	Valorificat, mii lei	Diferența, mii lei
1	2	3	4
Întreținerea drumurilor - total	987 548,9	987 548,9	-
inclusiv:			
1.1. întreținerea de rutină a drumurilor (plombarea gropilor, profilarea părții carosabile cu adaos de material, întreținerea terasamentului și a sistemelor de evacuare a apelor, întreținerea lucrărilor de artă, lucrări neprevăzute: în caz de inundații, alunecări de teren, inclusiv contracte bazate pe performanță etc.)	494 413,9	493 760,9	-653,0
1.2. . întreținerea periodică – drumuri pietruite și drumuri asfaltate (straturi de egalizare, straturi de uzură, tratamente bituminoase, straturi bituminoase subțiri executate la rece de tip „slurry seal” etc.)	149 137,0	149 095,6	-41,4

1	2	3	4
1.3. lucrări pentru asigurarea securității circulației rutiere (marcaj rutier, parapet metalic, înlocuirea și reparația indicatoarelor rutiere etc.)	89 624,0	93 378,3	+3754,3
1.4. lucrări de întreținere, reparații curente la lucrările de artă (poduri, podețe, etc.)	33 940,0	33 940,0	-
1.5. întreținerea drumurilor pe timp de iarnă (deszăpezirea, combaterea poleiului, inclusiv contracte bazate pe performanță)	70 000,0	67 315,4	-2684,6
1.6. crearea de spații verzi în zonele de protecție a drumurilor (plantarea arborilor și arbuștilor și întreținerea lor)	400,0	38,4	-361,6
1.7. elaborarea documentelor normative, implementarea tehnologiilor moderne și efectuarea controlului calității	2 100,0	2 086,3	-13,7
1.8. administrarea drumurilor (inclusiv cheltuieli de arbitraj și judecată)	147 934,0	147 934,0	-

Tabelul 6 - Întreținerea curentă și întreținerea periodică a drumurilor publice naționale pentru anul 2022 (volume fizice)

Nr.	Denumire categoriilor de lucrări	u.m.	Total pe anul 2022			
			Total	inclusiv:		
				drumuri expres (M)	drumuri republicane (R)	drumuri regionale (G)
1	2	3	4	5	6	7
	Întreținere curentă, inclusiv:					
1	Plombarea gropilor cu beton asfaltic	m ²	377 543,65	42 605,51	144 604,79	190 333,35
2	Plombarea gropilor prin metoda de injectare	m ²	45 877,39	7 804,09	21 815,11	16 258,19
3	Colmatarea fisurilor (crăpăturilor)	m. l.	10 637,00	3 955,00	6 600,00	82,00
4	Reparația drumurilor împietruite fără adaus de material	km	51,71	0,00	0,00	51,74
5	Profilarea drumurilor împietruite	km	5 599,17	0,70	298,58	5 299,89
6	Tăierea și nivelarea acostamentelor	km/ treceri	6 240,17	436,74	1 245,91	4 557,52
7	Instalarea indicatoarelor rutiere	buc	5 515	441	2 656	2 418
8	Instalarea stîlpilor de ghidare	buc	11 513	1 538	7 094	2 881
9	Reparația parapetului metalic	m.l.	11 035	7 599	3 315	121
10	Marcaj pietonal	buc	2109	92	1059	958
		m ²	49 654,56	3 270,76	27 750,75	18 633,05
11	Marcaj rutier longitudinal	km	2 402,12	499,4	1 430,42	472,30
12	Trotuare	km	0,46	0,00	0,40	0,06
13	Pavilioane auto (montarea)	buc	14	2	1	11
14	Pavilioane auto (întreținerea curentă)	buc	272	21	139	112
15	Poduri (întreținerea curentă)	buc	82	16	37	29
		m.l.	3 215,60	1 030,50	1 561,79	623,31
16	Podețe noi	buc	8	0	1	7
		m.l.	62,20	0,00	5,00	57,20
17	Cosirea ierbii pe acostament mecanizat	km/ treceri	77 663,23	12 870,70	37 687,82	27 104,71
18	Cosirea manuală a vegetației	100 m ²	662 388,53	94 959,06	353 346,03	214 083,44

19	Răspîndirea materialului antiderapant mecanizat	1000 m ² / tn	516 632,64/ 42 194,04	98 812,79/ 7 955,20	241 072,84/ 19 653,09	176 747,01/ 14 585,75
20	Răspîndirea materialului antiderapant manual	1000 m ² / tn	40 582,09/ 4 135,53	2 169,13/ 233,48	15 288,69/ 1 547,78	23 124,27/ 2 354,27
Întreținerea periodică (reparații curente), inclusiv:						
1	Straturi de uzură	km	33,12	3,17	16,36	13,59
2	Decapări cu înlocuirea straturilor	km	1,98	0,0	0,37	1,61
3	Reparații curente drumuri tip macadam	km	13,23	0,0	0,0	13,23
4	Restabilirea îmbrăcăminte rutiere din macadam cu adaos de ciment 4%	km	9,92	0,0	0,0	9,92
5	Construcția trotuarelor	km	0,98	0,0	0,98	0,0
6	Tratament bituminos	km	28,41	0,00	28,41	0,00

Pe parcursul anului 2022 au fost executate lucrări de întreținere periodică la 10 poduri de șosea, valoarea lucrărilor constituind **26 895,7** mii lei (tab.7).

Totodată, au fost executate lucrări de întreținere curentă la 82 de poduri precum și amenajarea a 8 podețe noi (preponderent la accese) valoarea lucrărilor constituie **6 869,1** mii lei.

Tabelul 7 - Întreținerea periodică a podurilor

Nº crt.	Indexul drumului	Denumirea drumului	Poziția, km	Volumul executat în anul 2022 (mii lei)	Tipul lucrărilor
1.	M1	Frontiera cu România - Leușeni - Chișinău - Dubăsari - frontiera cu Ucraina	0,00	8 602,3	Remedierea degradărilor atestate la pod (etapa 2)
2.	R5	M5 - Vadul lui Vodă - M4	7,200	1 542,0	Reparația rosturilor de dilatație la poduri
	R20	Orhei - Rezina - Rîbnița	53,210		
	R6	Chișinău - Orhei - Bălți	36,20		
			44,330		
			45,290		
	R14	R6 - Codrul Nou - Soroca - Unguri - frontiera cu Ucraina	0,010		
			1,150		
5,770					
3	M5	Frontiera cu Ucraina - Criva - Bălți - Chișinău - Tiraspol - frontiera cu Ucraina	276,960	16 751,4	Remedierea degradărilor atestate la pod
Total				26 895,7	

Pentru asigurarea circulației în condiții de siguranță în perioada de iarnă a anului 2022, pe sectoarele de drum periculoase au fost instalate indicatoare de semnalizare cu tematica de iarnă. De asemenea pe aceste sectoare a fost depozitat material antiderapant.

În cadrul combaterii înzăpezirii și lunecșului pe drumurile publice naționale au fost utilizate 46,2 mii tone de material antiderapant.

Întru realizarea prevederilor Strategiei naționale pentru siguranță rutieră aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1214 din 27.12.2010, în programele anuale de reparație și întreținere a drumurilor sunt stabilite cheltuieli ce țin nemijlocit de asigurarea siguranței circulației rutiere. Astfel în Programul pentru anul 2022 această sumă a constituit **89,624 mil. lei**.

Pe parcursul anului de raportare pentru sporirea securității circulației rutiere au fost realizate lucrări suplimentare ce a condus la creșterea cheltuielilor totale până la **93,37 mil. lei**. Astfel, în vederea îmbunătățirii orientării și informării participanților la trafic despre condițiile de circulație, reducerii gravității accidentelor, evitării derapării mijloacelor de transport de pe carosabil, direcționării traficului rutier, asigurării siguranței pietonilor pe drumurile publice naționale:

1) au fost instalate **5 515 indicatoare rutiere noi**, inclusiv:

- ... pe drumurile **expres** – **441 buc.**
- ... pe drumurile **republicane** – **2 656 buc.**
- ... pe drumurile **regionale** – **2 418 buc.**

Pentru comparare cu rezultatele anilor precedenți a se vedea diagrama din figura 8.

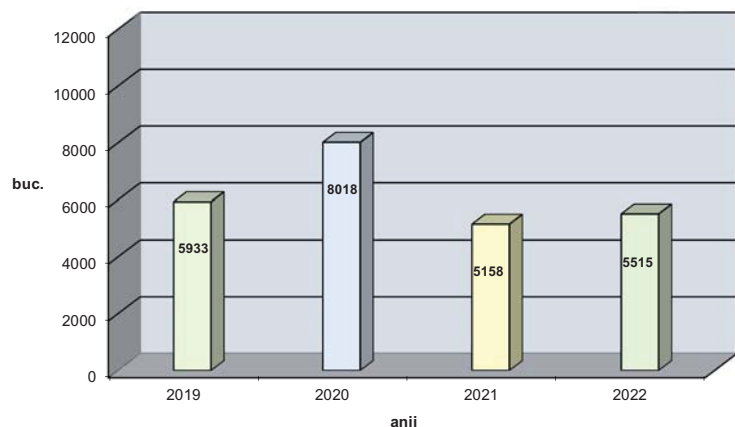

Figura 8 - Instalarea indicatoarelor rutiere

2) au fost instalați **11 513 stâlpi de ghidare** cu dispozitive reflectorizante, inclusiv:

- ... pe drumurile **expres** – **1 538 buc.**
- ... pe drumurile **republicane** – **7 094 buc.**
- ... pe drumurile **regionale** – **2 881 buc.**

Pentru comparare cu rezultatele anilor precedenți a se vedea diagrama din figura 9.

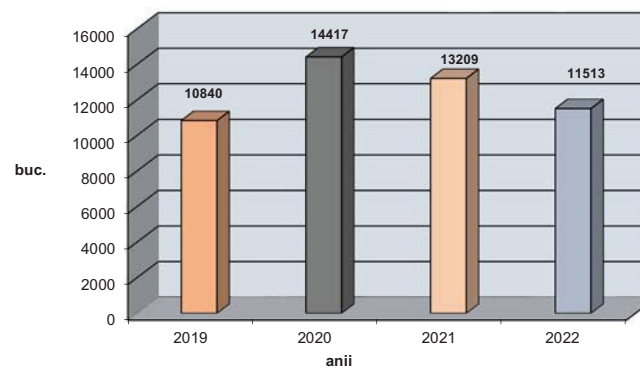

Figura 9 - Instalarea stâlpilor de ghidare

- 3) a fost instalat și reparat **parapet metalic** cu lungime de **11 035 m. l.**;
- 4) au fost aplicate marcaje longitudinale pe o lungime de **2 402 km**.

Pentru comparare cu rezultatele anilor precedenți a se vedea diagrama din figura 10.

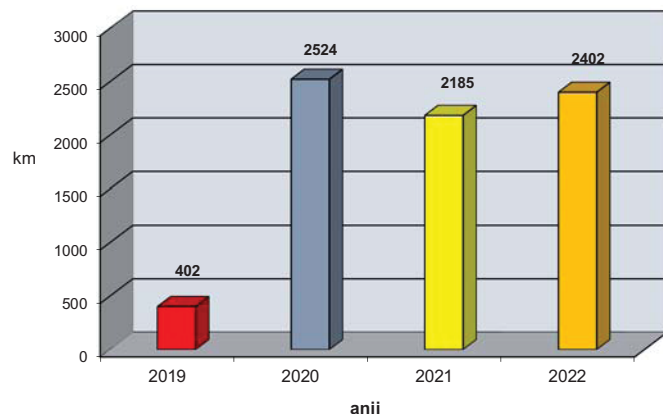

Figura 10 - Executarea marajului orizontal

5) au fost aplicate **1 710 marcaje la trecerile pentru pietoni** cu o suprafață de **49 694,56 m²** și instalate indicatoare rutiere de tip standard 5.50.3; 5.50.4; 1.20 “trecere pentru pietoni”, inclusiv **434** treceri în preajma instituțiilor de învățământ cu instalarea indicatoarelor necesare.

Pentru îmbunătățirea deservirii călătorilor în transportul public pe drumurile publice naționale în anul 2022 au fost montate 14 pavilioane auto pentru pasageri.

În perioada de raportare au fost executate lucrări de tăiere a arborilor atacați de boli, bătrâni, uscați, deformați sau ruși, precum și a celor ce prezintă pericol pentru siguranța circulației; tăierea pentru regenerarea sau corectarea coroanei, în sumă de **71,0** mii lei în total au fost defrișați **2 892** copaci cu volumul masei lemnoase de **2 804,4 m³**.

Măsurile întreprinse în anul 2022 pe drumurile publice naționale au condus la reducerea numărului de accidente rutiere, numărului de persoane traumatizate și de persoane decedate față de anul 2010, ceea ce este prezentat în figura 11.

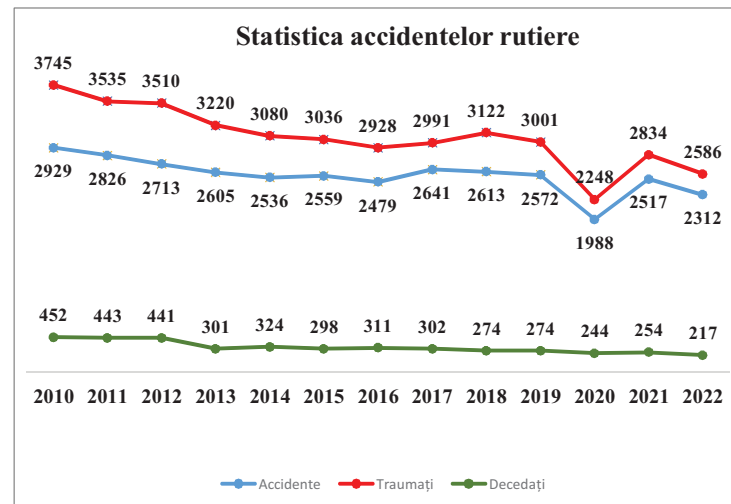

Figura 11 - Statistica accidentelor rutiere

b) Reconstrucția și reparația drumurilor publice naționale și construcțiilor ingineresti

Conform Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumuri publice naționale în anul 2022, pentru reconstrucția și reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor ingineresti au fost alocate **613,452** mil. lei.

Informația privind valorificarea mijloacelor menționate la situația din 31 decembrie 2022 este prezentată în tabelul 8.

Tabelul 8 - Reconstrucția, reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor ingineresti

Nr. crt.	Nr. drum	Denumirea drumurilor	Lungimea sectoarelor reparate în 2022, km	Volumul alocațiilor (mii lei)		Diferența, (mii lei)	Tipul lucrărilor
				Planificat	Valorificat		
1	2	3	4	5	6	7	8
Obiecte de tranziție							
1	M1	Frontiera cu România – Leușeni – Chișinău – Dubăsari – frontiera cu Ucraina	95,3 - 96,3	7 000	190,85	-6809,15	Construcția podului și a pasajului peste calea ferată
2	M1	Frontiera cu România-Leușeni-Chișinău-Dubăsari-frontiera cu Ucraina	108,97	17 420	6748,03	-10672	Reparația podurilor
3	M5	Frontiera cu Ucraina – Criva – Bălți – Chișinău – Tiraspol – frontiera cu Ucraina	24,935; 38,34	37 540	41502,36	3962,36	Reparația lucrărilor artă de
4	M5	Frontiera cu Ucraina – Criva – Bălți – Chișinău –	57,00	2 095	1885,04	-209,96	Asigurarea stabilității

1	2	3	4	5	6	7	8
		Tiraspol – frontiera cu Ucraina					terasamentelor și restabilirea lucrărilor de artă
5	M5	Frontiera cu Ucraina – Criva – Bălți – Chișinău – Tiraspol – frontiera cu Ucraina	133,71	31 460	15348,16	-16111,8	Reparația nodului rutier în preajma or.Bălți
6	M5	Frontiera cu Ucraina – Criva – Bălți – Chișinău – Tiraspol – frontiera cu Ucraina	215,00	15 033	14780,81	-252,19	Reparația podului
7	M5	Frontiera cu Ucraina – Criva – Bălți – Chișinău – Tiraspol – frontiera cu Ucraina	264,00	1 000	0	-1000	Reparația podului
8	R15	M5 - Glodeni	17,79-18,26	25 090	21137,83	-3952,17	Reparația drumului
9	R21	Orhei – Bravicea – Călărași (tronsoanel Vatici – Morozeni)	13,00-18,00	19097	21067,87	1970,87	Reparația drumului
10	R21	Orhei – Bravicea – Călărași	27,83-34,20	26 000	9425,51	-16574,5	Reparația drumului
11	R26	Bender – Căușeni – Cimișlia	75,20-75,63	5 000	1506,51	-3493,49	Reparația drumului
12	R30	Anenii Noi – Căușeni – Ștefan Vodă – frontiera cu Ucraina (drum de ocolire a s.Troița Nouă)	0,00-6,40	65 000	36714,86	-28285,1	Construcția drumului
13	R31	R30 – Tudora – Palanca – frontiera cu Ucraina	0,00-11,00	26 935	25517,64	-1417,36	Reparația drumului
14	R31	R30 – Tudora – Palanca – frontiera cu Ucraina	11,16-12,06	13 936	12615,11	-1320,89	Reparația drumului
15	G27	R7 – Chetrosu – Moara de Piatră – Cubolta – R13	27,0-31,15	11 902	13689,09	1787,09	Reparația drumului
16	G64	R6 – Bănești – Telenești – Budăi – M5	13	3 851	0	-3851	Asigurarea stabilității terasamentelor și restabilirea îmbrăcăminte rutiere
17	G100	R33 – Sofia – Cărpineni – Mingir – R34	0-3	22 788	6609,11	-16178,9	Reparația drumului
18	G122	M3 – Sagaidacul Nou – Satul Nou – Mihailovca – R26 (L580 Mihailovca – Sagaidac – Valea Perjei, km 0-12,94)	5,14-18,08	94 124	82984,22	-11139,8	Reparația drumului
19	G125	Cimișlia – Iargara – Sarata Nouă	2,7-24,5	38 032	19524,11	-18507,9	Reparația drumului
20	G135	Ceadăr Lunga-Congaz-Dimitrovca-G13	10,0-18,0	149	58,77	-90,23	Reparația drumului
21	f/n	Construcția drumului de acces de la punctul de trecere a frontierei de stat Leova – Bumbăta, către drumul național G99, ocolind or. Leova	3,59	150 000	109086,21	-40913,8	Construcția drumului
		Total general		613452	440392,1	-173059,9	

Cum reiese din datele prezentate, progresul valorificării mijloacelor financiare alocate pentru reconstrucția și reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor ingineresti, pentru anul 2022, a constituit **71,8 % (440 392,08 mii lei)** din valoarea alocațiilor.

Cauzele generale care au afectat execuția lucrărilor de către Antreprenori și nevalorificarea mijloacelor financiare alocate au fost:

- creșterea semnificativă a prețurilor materialelor de construcții, carburanți etc.;

- tergiversarea aprobării unui mecanism (actualizat) de ajustare a valorii contractelor, în legătură cu creșterea semnificativă a prețurilor la materiale pentru construcții și carburanți – din lipsa unei clarități pe aspectul menționat, antreprenorii au manifestat o reticență la executarea lucrărilor contractate, motivând neclarități cu privire la costurile ce urmează a fi compensate în baza procedurii de ajustare;

- deficiențe de logistică cu privire la aprovizionarea cu materiale pentru construcții, necesare pentru implementarea proiectelor, ca urmare a situației create în Ucraina, inclusiv necesitatea identificării unor noi furnizori, după caz redirecționare către alte căi de transport;

- modificări a soluțiilor de proiect datorate înlocuirii materialelor prevăzute în proiectul de execuție și/sau modificarea tehnologiei de realizare a lucrărilor, ca urmare îmbunătățind parametrii tehnici a obiectivului;

- includerea lucrărilor suplimentare datorate necorespunderii proiectului de execuție cu situația de facto și/sau omiterea unor volume de lucrări care nu s-au putut identifica la etapa de proiectare, însă fără de care a fost imposibilă continuarea lucrărilor, tergiversarea publicării acordurilor adiționale;

- insuficiența de muncitori rutieri în activitatea de implementare a proiectelor, precum și lipsa personalului calificat în domeniul drumurilor, în cadrul antreprenorilor;

- stări de urgență (sanitare sau/și de securitate).

Totodată, în baza Hotărârii Guvernului nr. 669/2022, a fost prevăzută valoarea de **97 153 mii lei** pentru ajustarea obiectivelor incluse în Program și include ajustarea costurilor tuturor lucrărilor care s-au executat în anul 2022.

Însă, conform Hotărârii Guvernului Nr. 279 din 27.04.2022 (punctul 18) ajustarea valorii contractului se face anual, în lunile iulie și ianuarie, sau, după caz, la finalizarea și recepționarea lucrărilor realizate conform contractului de achiziție, în baza actualizării prețurilor componentelor de cost. Astfel, în anul 2022 s-au ajustat și achitat lucrările executate în perioada ianuarie - iunie 2022. Drept urmare, remarcăm că s-a creat situația în care Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” nu a putut achita valorile de ajustare pentru lucrările care au fost executate în perioada iulie – decembrie 2022, pentru care au fost prevăzute mijloace financiare în Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2022. Ca urmare, din valoarea totală alocată pentru ajustare, s-a achitat doar **47 830,95 mii lei**, iar **49 322,05 mii lei** va fi achitată în anul 2023 pentru lucrările executate în perioada iulie – decembrie 2022.

c) Lucrări de proiectare, evaluare a drumurilor și procurare a terenurilor

Pentru asigurarea obiectelor incluse în Programul lucrărilor de reparație a drumurilor publice pe anul 2022 cu documentația de proiect și deviz au fost valorificați **66 650,0** mii lei, inclusiv evaluarea drumurilor și procurarea terenurilor în suma de **106.172** mii lei.

Au fost elaborate proiecte (documentația de proiect și deviz) pentru 25 de obiective, iar pentru altele 9 obiective proiectele au fost elaborate și achitate parțial.

6.2 Cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor

Rezultatele cofinanțării proiectelor, gestionate de Agenția Dezvoltare Regională Centru, de reabilitare a drumurilor publice prevăzute în Anexa nr.2 la Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2022 sunt prezentate în tabelul 9.

Tabelul 9 - Cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor

Nr. ctr	Denumirea proiectului	Volumul alocațiilor			Diferența, (mii lei)	Tipul lucrărilor
		Planificat, mii lei		Valorificat, mii lei		
		inițial	corectat			
1	2	3	4	5	6	7
1	Reabilitarea și modernizarea drumului regional L442 – Strășeni – Voinova, raionul Strășeni (G82 Strășeni – Recca	8 000	8 000	8 000	0	Reparația îmbrăcămintei rutiere
2	Reabilitarea infrastructurii de transport pe traseul L392 Ungheni – Cetireni – Alexeevca (G90 G89 – Alexeevca – Florișoia Veche – Ungheni – G91)	40 000	44 500	26 112	-18 388	Reparația îmbrăcămintei rutiere
3	Reabilitarea infrastructurii de acces în regiunea Centru prin asfaltarea drumului L326 M2 Clișova – Suhuluceni – Leușeni – Verejeni (G66)	25 000	500	0	-500	Reparația îmbrăcămintei rutiere
	Reabilitarea drumului G105 R3 – Costești – Țipala – G106	110 000	77 000	89 401	+12 401	Reabilitarea drumului
	Total	183 000	130 000	123 513	-6 487	

Micșorarea în anul 2022 sumei inițiale cu **53 000** mii lei a fost cauzată de faptul că la finalizarea lucrărilor de reparație a drumului G105 R3 - Costesti-Tipala-G106 au fost constatate economii în sumă de **33 000** mii lei (supraestimarea cantităților din devizul licitat, modificări în proiectul de execuție) și neutilizarea a **20 000** mii lei din cauza neaprobării la moment a formulei de ajustare a prețurilor pentru contractele finanțate de către Banca Mondială.

Volumul lucrărilor neexecutate la cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor, contracte și administrate de ADR Centru, constituie **6 487** mii lei.

6.3 Procurarea utilajului și echipamentului pentru dotarea laboratorului de încercări a Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” și de măsurare a traficului pe drumurile naționale

În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 913/2016 „privind aprobarea Reglementării tehnice cu privire la cerințele minime pentru comercializarea produselor pentru construcții” referitoare la expirarea perioadei de tranziție la standardele conexe pe data de 31 decembrie 2020, Laboratorul de încercări al Î. S. „Administrația de Stat a Drumurilor” în anul 2022 a fost dotat cu echipament nou.

În Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2022, aprobat prin HG 41/2022 pentru procurarea utilajului și echipamentului pentru dotarea laboratorului de încercări și de măsurarea traficului pe drumurile naționale, inițial au fost preconizate mijloace financiare în sumă de **7 700** mii lei. Pe parcursul anului suma a fost majorată până la **14 000** mii lei din care au fost valorificate **13 267,5** mii lei, inclusiv:

- pentru dotarea laboratorului de încercări a Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” – **2 067,0** mii lei
- pentru măsurarea traficului pe drumurile naționale – **1 800,0** mii lei;
- pentru extinderea sistemului de prognoze și control al condițiilor de circulație prin multiplicarea utilajelor meteorutiere – **9 382,0** mii lei.

6.4 Realizarea funcțiilor de beneficiar cuprinde și o supraveghere tehnică care necesită cunoaștere profundă, profesionistă, a situației curente a drumurilor. Întru realizarea acestei funcții în cadrul Î.S. “Administrația de Stat a Drumurilor” activează serviciul supraveghere. Lucrările de reparație și întreținere a drumurilor contractate sunt recepționate și admise pentru achitare numai după avizul responsabilului tehnic atestat.

7. Concluzii:

7.1. Pe parcursul anului 2022 din contul mijloacelor fondului rutier au fost executate lucrări de întreținere și reparație a drumurilor publice naționale în sumă de **1 631,372** mil. lei, inclusiv:

- lucrări de întreținere a drumurilor – **987,549** mil. lei;
- lucrări de reconstrucție și reparație a drumurilor – **440,392** mil. lei;
- lucrări de proiectare – **66,650** mil. lei;
- cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor – **123,513** mil. lei;
- procurarea utilajului și echipamentului pentru dotarea laboratorului de încercări a Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” și de măsurare a traficului pe drumurile naționale - **13,268** mil. lei.

7.2. În anul de raportare a fost îmbunătățită starea drumurilor publice naționale pe **145,25** km, inclusiv:

- prin lucrări de reparații capitale (conf. tab. 8, pag.19) au fost reabilitați - **58,6** km de drumuri, și reparate **4** poduri;
- prin întreținere periodică (conf. tab. 6, pag 15) au fost îmbunătățiți/majorat durata de exploatare a **86,65** km de drumuri.

Pe restul rețelei de drumuri publice naționale au fost executate lucrări de întreținere curentă, ce a permis menținerea practicabilității drumurilor pe tot parcursul anului.

